

Тема:

Колективізація

в Україні.

Голодомор 1932 – 1933 років.

План:

1. Причини колективізації.
2. Проведення сталінської колективізації.
3. Розкуркулення.
4. Результати колективізації.
5. Голодомор 1932 – 1933 років.

Причини колективізації

Кризи
хлібозаготівель
1927-1928

Потреба коштів для
індустріалізації

Прагнення сталінського керівництва
перетворити селян у сільського
пролетарія

Низький рівень товарності
сільськогосподарської продукції, її нестача,
технічна відсталість виробництва

Встановлення всебічного
державного контролю
над сільським господарством

Ліквідація «аграрного
перенаселення»

Мета колективізації

Ліквідація куркульства

Забезпечення фінансування
індустріалізації
за рахунок
сільського господарства

Основними подіями колективізації

стали:

1927 рік – проголошення XV з'їздом ВКП(б) курсу на колективізацію

1929 рік – початок суцільної колективізації

1930 рік – початок “розкуркулення”

1931 рік – активне створення МТС для колгоспів

1932-1933 роки – Голодомор в Україні

Колективізація в Україні проходила у кілька етапів

1929-1930 роки

I етап

Прискорена
колективізація

1934-1937 роки

IV етап

Завершення
колективізації
Колгоспи
отримали 96%
посівних площ

1930 рік

II етап

Спроби маневрування влади
та пошук компромісу із
селянами.

Зниження темпів
колективізації.

1931-1933 роки

III етап

Друга хвиля суцільної
колективізації

Під час колективізації державна влада

застосовує адміністративний тиск проти селян

було заборонено приватну селянську торгівлю

на селі створюються політичні відділи при МТС

селян було обмежено у праві на вільне переміщення по країні (паспорти надавались лише жителям міст)

конфіскація у куркулів (заможних селян)

реманенту, свійських тварин, житла та господарських будівель

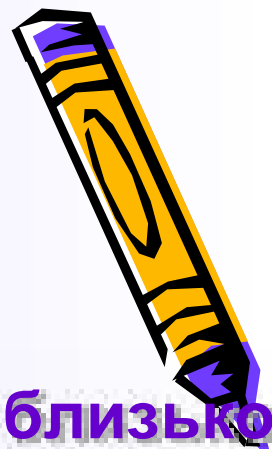

Однією зі складових колективізації стало "розкуркулення"

одна чверть конфіскованого майна повинна бути передана сільській бідноті

три чверті конфіскованого майна переходило у власність колгоспів

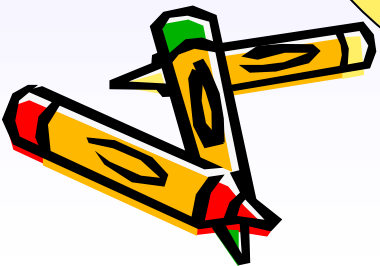

Державою
конфісковано майна
на 56 млн. карбованців

Розкуркулено близько
200 тис. селянських
господарств

Наслідки розкуркулення

860 тис. осіб
переселено
до Сибіру

Результати колективізації

держава отримала кошти
для індустріалізації

держава перестала залежати від
селян у питаннях хлібозаготівлі

було ліквідоване індивідуальне
селянське господарство

посилилась експлуатація селян,
відбулось їх примусове прикріплення
до господарств

почався занепад
сільського господарства

Основні точки зору щодо причин голодомору. Перша точка зору.

- ◆ Неврожай 1932року в СРСР та УРСР;
- ◆ Катастрофічний стан сільського господарства та тваринництва в УРСР;
- ◆ Відсутність повної об'єктивної та своєчасної інформації про стан справ на місцях;
- ◆ Недосконалість системи планування, обліку та контролю;
- ◆ Неефективність системи розподілу та постачання;

Основні точки зору щодо причин голодомору. Друга точка зору.

- ◆ Проведення індустріалізації за рахунок коштів сільського господарства;
- ◆ Ліквідація опору українського селянства політиці колективізації;
- ◆ Нереальні плани хлібозаготівель для УРСР на 1932 рік;
- ◆ Політика терору щодо районів, які не виконали плани хлібозаготівель;
- ◆ Відсутність з боку держави реальної допомоги голодуючим;
- ◆ Недопущення можливості надання іноземної продовольчої допомоги засобами інформаційної блокади;
- ◆ Запровадження надзвичайної комісії.

Суцільна примусова
колективізація

Відновлення
продрозкладки

Примусова, майже
безкоштовна праця
селян

Введення
натуральних
штрафів

Аграрна політика ВКП(б)

Несприятливі
погодні умови
(посуха 1932р.)

Причини голодомору
1932 – 1933рр.

Відсутність
законодавчої
бази щодо
захисту
колгоспів від
сваволі органів
влади

Терор проти
партійних та
керівних
працівників

Створення надзвичайної комісії з
вивезення хліба

Посилення «хлібозаготівель» та їх суть

- 18.10.1932р. – постанова ЦК КП(б)У – «Про заходи для посилення хлібозаготівель»;
- 20.10.1932р. – постанова РНК УРСР «Про заходи для посилення хлібозаготівель»;
- ◆ Повернення незаконно розданого колгоспникам хліба;
- ◆ Введення натуральних штрафів;
- ◆ Вилучення у колгоспах натуральних фондів – посівного, продовольчого, фуражного.

Законодавчі акти Радянської держави

- ◆ 6 травня 1932р. РНКРСР і ЦК ВКП(б) ухвалив постанову про план хлібозаготівлі з врожаю 1932р. для України—356 млн. пудів — термін реалізації плану — до 1 січня 1933р. (потім зменшено до 282 млн. пудів).
- ◆ Серпень 1932р.- партійні активісти отримали право конфісковувати зерно в особистих селянських господарствах.
- ◆ 7серпня 1932р.- постанова ЦВК і РНКРСР про охорону майна державних підприємств, колгоспів і кооперації, і про зміцнення суспільної (соціалістичної) власності, "закон про п'ять колосків". За крадіжку державного колгоспного майна — розстріл, при пом'якшувальних обставинах — тюремне ув'язнення на 10 років. До початку 1933р. за цією постановою було засуджено 54645 осіб, з них 2110 до страти.

Законодавчі акти Радянської держави

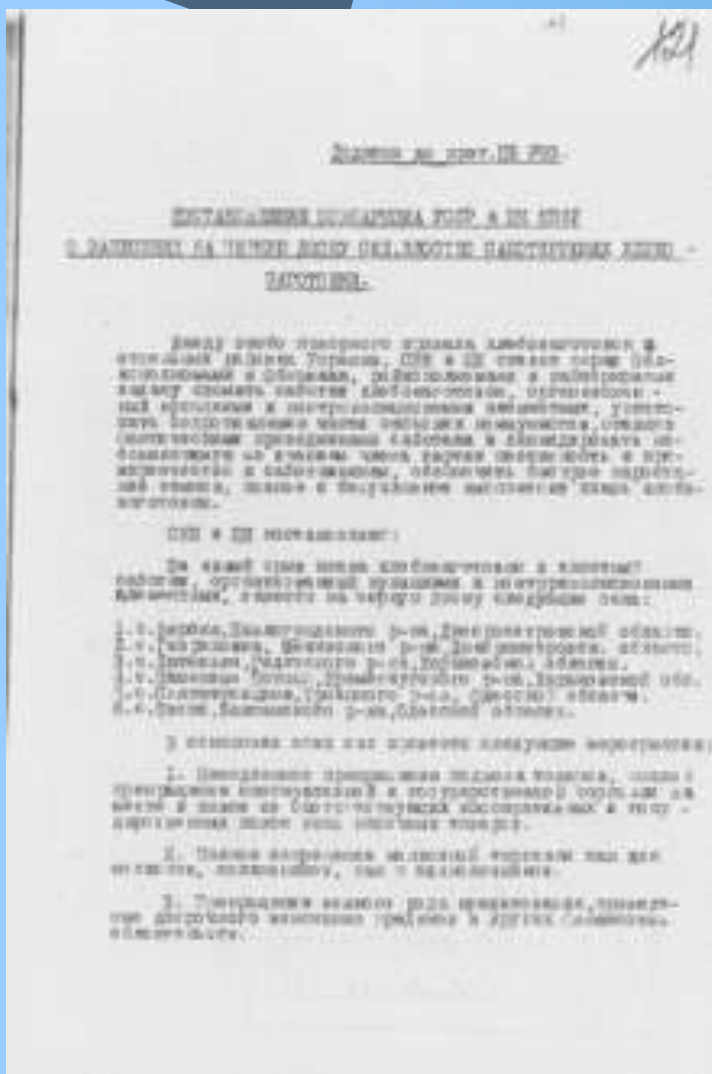
- ◆ З 1 листопада 1932р. по 1 лютого 1933р. ця комісія додатково вилучила з України 104,6 млн. пудів зерна. Всього з врожаю 1932р. державою було вилучено 260,7 млн. пудів.
- ◆ Листопад 1932р.- постанова ЦК КП(б)У "Про заходи з посилення хлібозаготівель» (про повернення незаконно розданого колгоспникам хліба, вводились натуральні штрафи для боржників по хлібозаготівлях).
- ◆ Грудень 1932р.- постанова ЦК КП(б)У про занесення на "Чорну допису" сіл, які мають заборгованість по хлібозаготівлях (на початку грудня 1932р. повністю хлібозаготівлю по республіках було виконано в 16 районах з майже 400).
- ◆ Грудень 1932р.- постанова ЦК КП(б)У про заборону завезення й продажу промислових товарів у районах, де заготівля хліба залишилась незадовільною (82 райони).
- ◆ Грудень 1932р.- постанова ЦК КП(б)У про введення єдиної паспортної системи в УСРР (селяни паспортів не отримали.)

Державна політика на селі за голодомору

- У республіку було направлено надзвичайну комісію на чолі з головою Раднаркому СРСР Молотовим В., яка перевела республіку на блокадне становище: кордони республіки, ряду областей, районів були блоковані підрозділами НКВС, щоб втікачі не могли потрапити за ці межі.
- У районах, занесених на «чорну дошку» за «злісне саботування» хлібозаготівель, згідно з постановою РНК УСРР від 6 грудня 1932 р., конфісковували продовольчі й посівні фонди, припинялося постачання товарів, на місцевих керівників і колгоспників обрушувалися репресії.
- Наприкінці грудня 1932 р. в Україну прибув Л. Каганович. Він привіз директиву Й. Сталіна про здачу - в разі невиконання плану хлібозаготівель — насінневих фондів.
- Обласне керівництво одержало телеграму за підписом вищого керівництва УСРР з категоричною вимогою в найстисліші строки «ліквідувати саботаж».

- ◆ Молотівська комісія встановила в жовтні 1932 року хлібозаготівельний план в обсязі 282 млн. пудів (стільки, скільки вже було заготовлено з червня по жовтень 1932 року).
- ◆ Подвірні обшуки супроводжувалися конфіскацією не лише зерна, а й картоплі, буряків, сала, м'яса та інших продовольчих запасів на зиму. Селяни були позбавлені всього їстівного.

Постанова РНК УРСР та ЦК КП(б)У про занесення ряду сіл на «чорні дошки»

Ставлення влади до подій в Україні

- У січні 1933 р. Сталін змінив керівництво Харківського і Дніпропетровського обкомів КП(б)У. Другим секретарем ЦК КП(б)У і секретарем Харківського (столичного) обкому партії став посланець И. Сталіна - П. Постишев.
- П. Постишев очолив кампанію репресій проти тих комуністів, які не знаходили в собі сил для ролі катів власного народу. Протягом року, починаючи з 1933 р., із КП(б)У виключили 100 тис. чол. Вони були розстріляні або вислані.

У деяких районах місцеве керівництво, усвідомлюючи масштаби голоду, що насувався, дозволило колгоспам залишати зерно для сівби та в страховий фонд. Саме так зробили керівники Орхівського району Дніпропетровської області. Довідавшись про це, Сталін наказав вчинити над ними жорстоку розправу: Старший агроном райземуправління був засуджений до розстрілу, п'ятеро керівників і спеціалістів — до 10 років концтаборів, інші п'ятеро - до 8, двос - до 5 років.

- ▶ Люди пухли і вмирили з голоду, а Харківська область тим часом відправляла продукти на експорт по символічній ціні 2 коп. за кілограм.
- ▶ 9 квітня 1933 на засіданні Експортової комісії було зазначено, що план експорту за перший квартал 1933 року було виконано на 107,5%.
- ▶ Лише в березні 1933 року Харківська область відправила за кордон 2 вагони яєць, 8 вагонів курей, 115 т коров'ячого масла, 420 т олії, 10 т меду, 47 т кондитерських виробів

Жертви голоду. Харків, 1933 р.

Жертви голоду. Харків, 1933 р.

Демографічні втрати

- ◆ Донині не встановлена кількість жертв голоду 1932-1933 рр. Сталінське керівництво заборонило згадувати про нього в засобах інформації. У січні 1933 р., коли від голоду щоденно гинули десятки тисяч селян, Сталін на об'єднаному пленумі ЦКК і ЦК ВКП(б) заявив, що матеріальне становище робітників і селян поліпшується з року в рік і що в цьому можуть сумніватися лише зятяті вороги радянської влади.
- ◆ Дослідження голодомору 1932-1933 рр. в Україні розпочалося наприкінці 80-х років. Автори називають різні цифри померлих від голоду, які істотно різняться - від 3,0 до 4,5 млн чол.

ОТЖЕ...

- Колективізація селянських господарств стала найскладнішим етапом у створенні командної економіки. Для її здійснення держава знищила найзаможніший прошарок селян. Колгоспний лад став економічною основою командної економіки, позбавивши селян власності на засоби виробництва.
- Головним результатом колективізації став індустріальний стрибок, здійснений методами насильницького розкуркулення, голодомору, дезорганізацією селянського господарства.